

Yurt Dışında Çocuklara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Dijital İçerik Özellikleri

Bahtiyar ÇİL

International Burch University, Yüksek Lisans Öğrencisi, bahtiyar.cil@stu.ibu.edu.ba
ORCID: 0009-0006-0230-1765

Prof. Dr. Mustafa ARSLAN

International Burch University, mustafa.arslan@ibu.edu.ba
ORCID: 0000-0002-2273-3251

Özet

Bireyin düşünme, iletişim kurma ve kültürel kimliğini oluşturma sürecinde dil temel unsurlardan biridir. Yurt dışında yaşayan iki dilli çocuklar açısından Türkçenin korunması ve geliştirilmesi ise yalnızca dil öğretimiyle sınırlı olmayıp kültürel kimliğin aktarılması bakımından da önem taşımaktadır. Günümüzde çocukların teknolojiyle iç içe büyüdüğü dikkate alındığında, Türkçe öğretiminde kullanılan materyallerin de teknolojinin sunduğu öğrenme olanaklarıyla uyumlu biçimde geliştirilmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmada, *Pilot 6, Yaşayan Dilimiz Türkçe 6, Ne Haber? ve Sen ve Ben 7* öğretim materyalleri dijital içerik özellikleri bakımından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırmada veriler doküman incelemesi tekniği kullanılarak yürütülmüş; materyaller görsel ve işitsel içerik kullanımı, QR kod ve dijital bağlantılar, video ve ses desteği, etkileşimli etkinlikler, dijital platform uyumluluğu, öğrenci motivasyonuna katkı, dil becerilerini destekleme düzeyi ve öğretmenlere yönelik dijital içerikler açısından değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, iki dilli çocuklara yönelik hazırlanan basılı ders kitaplarının dijital destek bakımından sınırlı kaldığı, dijital platform desteği sunan materyallerin ise öğrencilerin motivasyonunu ve bireysel öğrenme süreçlerini destekleyebilecek daha zengin öğrenme olanakları sunduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, iki dilli çocuklara yönelik Türkçe öğretiminde internet platformlarıyla desteklenmiş sanal öğretim materyallerine ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: İki dillilik, Türkçe öğretimi, dijital içerik, ders kitabı, sanal öğrenme.

Digital Content Features of Textbooks Used for Teaching Turkish to Children Abroad

Abstract

Language is a fundamental element in the process of an individual's thinking, communication, and the formation of cultural identity. For bilingual children living abroad, the preservation and development of Turkish is not merely a matter of language instruction; it is also crucial for the transmission of cultural identity. Given that children

Araştırma Makalesi

Konu: Edebiyat

Makaleye Atıf Bilgisi

Çil, B. (2026). Yurt Dışında Çocuklara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Dijital İçerik Özellikleri. *International Journal of Social Science (IJSS Journal)*,

(e-ISSN:2548-0685) Vol:10, Issue:47; s. 136-149.

DOI: 10.52096/usbd.10.47.06

Gönderim: 22.04.2026

Kabul: 15.05.2026

www.sobider.net ULUSLAR ARASI HAKEMLİ DERGİ

editorusbd@gmail.com

today grow up immersed in technology, it is important that the materials used for teaching Turkish are developed in alignment with the learning opportunities offered by technology. This study comparatively examines the digital content characteristics of the teaching materials *Pilot 6*, *Yaşayan Dilimiz Türkçe 6*, *Ne Haber?*, and *Sen ve Ben 7*. Data collection was conducted using the document analysis technique; the materials were evaluated based on the use of visual and audio content, QR codes and digital links, video and audio support, interactive activities, digital platform compatibility, contribution to student motivation, the level of support for language skills, and digital content designed for teachers. The study found that printed textbooks prepared for bilingual children offered limited digital support, whereas materials featuring digital platform integration provided richer learning opportunities capable of fostering student motivation and individual learning processes. The findings indicate a need for virtual teaching materials supported by online platforms for teaching Turkish to bilingual children.

Keywords: Bilingualism, Turkish language teaching, digital content, textbook, virtual learning.

1. Giriş

Dil, bireyin duygu ve düşüncelerini ifade etmesini sağlayan temel iletişim aracı olmasının yanında, kültürel kimliğin oluşumu ve toplumsal aidiyetin sürdürülmesinde de önemli bir işleve sahiptir. Banguoğlu (2004), dili "insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemi" olarak tanımlamakta ve dilin insan için en önemli anlatım aracı olduğunu vurgulamaktadır (s. 9). Bu yönüyle dil, yalnızca iletişim kurmayı sağlayan bir araç değil, aynı zamanda kültürün kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlayan temel unsurlardan biridir.

1960'lı yıllardan itibaren Türkiye'den Avrupa ülkelerine gerçekleşen işçi göçleri sonucunda yurt dışında önemli bir Türk nüfusu oluşmuş, bu süreç ikinci ve üçüncü kuşak Türk çocuklarının iki dilli bireyler olarak yetişmesini beraberinde getirmiştir. İki dillilik, bireyin iki dili farklı düzeylerde kullanabilmesini ifade etmekte olup, özellikle yurt dışında yaşayan çocukların hem yaşadıkları ülkenin dilini hem de ana dilleri olan Türkçeyi birlikte öğrenmelerini gerekli kılmaktadır. Bu nedenle ana dilin korunması ve geliştirilmesi, bireyin bilişsel gelişimi kadar kültürel kimliğinin sürdürülebilmesi açısından da önem taşımaktadır.

Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları ve öğretim materyalleri, bu sürecin en önemli bileşenleri arasında yer almaktadır. Özellikle yurt dışında yaşayan iki dilli çocukların Türkçe ile düzenli olarak karşılaşabilmeleri ve dört temel dil becerisini geliştirebilmeleri için kullanılan materyallerin hedef kitlenin ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlanması gerekmektedir. Bununla birlikte eğitim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, öğretim materyallerinin yalnızca basılı içeriklerden oluşmasının yeterli olmadığını göstermektedir. Ses dosyaları, video içerikleri, QR

kod uygulamaları ve dijital öğrenme platformları gibi teknolojik araçlar öğrencilerin öğrenme sürecini destekleyen önemli unsurlar hâline gelmiştir.

Bu alanda yapılan çalışmalar da dijital materyallerin öğrenme sürecine olumlu katkılar sağladığını ortaya koymaktadır. Mayer'in (2009) çoklu ortam öğrenme kuramına göre sözel ve görsel bilgilerin birlikte sunulması öğrenmeyi daha etkili hâle getirmektedir. Benzer şekilde Clark ve Mayer (2016), dijital öğrenme ortamlarında çoklu ortam uygulamalarının öğrencilerin motivasyonunu artırdığını ve öğrenmenin kalıcılığına katkı sağladığını ifade etmektedir. Özellikle iki dilli çocukların Türkçeye maruz kalma sürelerinin sınırlı olduğu düşünüldüğünde, dijital materyallerin sunduğu öğrenme ortamlarının dil öğretiminde önemli bir işlev üstlenebileceği değerlendirilmektedir.

Buna karşın literatürde, yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına yönelik hazırlanan öğretim materyallerinin dijital içerik bakımından yeterli düzeyde olmadığına dikkat çekilmektedir. Yıldız (2012), Avrupa ülkelerinde uygulanan eğitim politikalarının yanı sıra ders materyallerindeki eksikliklerin de öğretim sürecini olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Benzer şekilde Kandemir (2023), iki dilli çocuklara yönelik hazırlanan Türkçe öğretim materyallerinde dijital içeriklerin sınırlı kaldığını ve bu durumun öğretim sürecini olumsuz etkileyebileceğini ifade etmektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması çerçevesinde yürütülmüştür. Durum çalışmaları belirli bir olgunun kendi doğal bağlamı içerisinde ayrıntılı olarak incelenmesine imkân sağlayan araştırma desenlerinden biridir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu bağlamda iki dilli çocuklara yönelik Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının dijital içerik özellikleri bakımından ayrıntılı biçimde incelenebilmesini, durum çalışması modeli tam olarak sağlamaktadır.

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, yurt dışında iki dilli çocuklara yönelik Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları oluşturmaktadır. Araştırmada incelenen materyaller amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme, araştırmanın amacına en uygun ve en fazla bilgi sağlayabilecek örneklerin seçilmesine dayanan bir örnekleme yaklaşımıdır (Padem vd., 2012).

Bu kapsamda *Pilot 6 Almanca-Türkçe Ders Kitabı*, *Yaşayan Dilimiz Türkçe 6 Ders Kitabı*, *Ne Haber?* ve *Sen ve Ben 7* araştırmanın örnekleme en uygun kitaplar olarak belirlenmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veriler doküman analizi yöntemiyle elde edilmiştir. İncelenen materyaller önce genel özellikleri bakımından tanıtılmış, ardından dijital destek unsurları açısından değerlendirilmiştir. Değerlendirme sürecinde görsel materyal kullanımı, işitsel materyal kullanımı, QR kod ve dijital bağlantılar, video ve ses desteği, etkileşimli etkinlikler, dijital platform uyumluluğu, öğrenci motivasyonuna katkı, dil becerilerini destekleme düzeyi ve öğretmen kullanımını destekleyici dijital içerikler dikkate alınmıştır.

Veriler elde edilirken Almanya'da görev yapan beş Türkçe öğretmeniyle yapılandırılmamış görüşmeler gerçekleştirilmiş ve sahada yaygın olarak kullanılan öğretim materyalleri hakkında bilgi alınmıştır. Öğretmen görüşleri, araştırma kapsamında incelenecek materyallerin belirlenmesinde destekleyici veri olarak kullanılmıştır. Bu doğrultuda araştırmada *Pilot 6 Almanca-Türkçe Ders Kitabı*, *Yaşayan Dilimiz Türkçe 6 Ders Kitabı*, *Ne Haber?* ve *Sen ve Ben 7* adlı öğretim materyalleri dijital içerik özellikleri bakımından incelenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilerek benzer ve farklı yönler karşılaştırmalı biçimde yorumlanmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

3.1. Pilot 6 Almanca-Türkçe Ders Kitabı

Tablo 1. *Anadolu Verlag tarafından yayımlanan Pilot 6 Almanca Türkçe Ders Kitabı*

Kitabın Adı :	Pilot 6 Almanca - Türkçe Ders Kitabı
Kitabının Yazarı:	Ebru Cihan, Sadife Akça Yücesoy
Yayıncı :	Anadolu Verlag
Yayınlanma Tarihi :	2012
Dil :	Almanca, Türkçe
Baskı Uzunluğu :	120 sayfa
ISBN :	978-3-86121-377-2

Tabloda künyesi verilen ders kitabı klasik basılı ders kitabı yapısında hazırlanmıştır. Kitabın dikkat çeken yönü, Türkçe ve Almanca içerikleri birlikte sunmasıdır. Bu yapı, iki dilli

öğrencilerin Türkçe metinleri Almanca karşılıklarıyla ilişkilendirmelerine katkı sağlayabilecek niteliktedir (Cihan & Akça Yücesoy, 2012). Ancak dijital materyal özellikleri açısından değerlendirildiğinde kitapta QR kod, çevrim içi platform, ses dosyası, video içeriği ya da etkileşimli dijital etkinliklere rastlanmamıştır.

Bu durum, kitabın hedef kitle açısından uygun bir yapıya sahip olmasına rağmen dijital öğrenme olanakları bakımından sınırlı kaldığını göstermektedir. Bugün dil öğretiminde görsel ve işitsel desteklerin birlikte kullanılması öğrencilerin öğrenme sürecini daha etkili hâle getirebilmektedir. Mayer'e (2009) göre sözel ve görsel unsurların birlikte sunulması, öğrenmenin daha derin gerçekleşmesine katkı sağlamaktadır.

Arslan & Gürdal'a (2012) göre de görsel ve işitsel materyaller, kelime öğretimini kolaylaştırmakta ve öğrenmenin kalıcılığını artırmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde Pilot 6 kitabının dijital içeriklerle desteklenmemiş olması, özellikle dinleme, telaffuz ve bireysel tekrar süreçleri bakımından önemli bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

3.2. Yaşayan Dilimiz Türkçe 6 Ders Kitabı

Tablo 2. *Önel Yayınları tarafından yayımlanan Yaşayan Dilimiz Türkçe 6 Ders Kitabı*

Kitabın Adı :	<i>Yaşayan Dilimiz Türkçe 6</i>
Kitabının Yazarı:	Bilge Atay - Mete Atay
Yayıncı :	Önel-Verlag
Baskı :	3
Dil :	Almanca, Türkçe
Baskı Uzunluğu :	180 sayfa
ISBN-10 :	978-3-924542-35-1

Kitapta Türkçe ve Almanca içeriklerin birlikte yer alması, öğrencilerin iki dil arasında anlam ilişkisi kurmalarına yardımcı olabilecek bir özellik olarak değerlendirilebilir. Bu yönüyle materyal, hedef kitlenin dilsel durumunu dikkate alan bir yapı sunmaktadır (Atay ve Atay, 1990).

Elde edilen bulgulara göre kitapta dijital öğrenme ortamlarını destekleyen herhangi bir unsura rastlanmamıştır. QR kod, çevrim içi platform, ses dosyası, video içeriği veya etkileşimli etkinlik gibi dijital bileşenlerin bulunmaması, kitabın dijital materyal desteği bakımından yetersiz

olduğunu göstermektedir. Bu durum özellikle yurt dışında yaşayan iki dilli çocukların Türkçeye sınırlı düzeyde maruz kaldığı düşünüldüğünde önemli bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Dil öğretiminde araç ve gereçlerin çeşitlendirilmesi öğrenme sürecini destekleyen önemli unsurlardan biridir (Akalın, 1996). Kandemir (2023), iki dilli çocuklara yönelik Türkçe öğretiminde dijital materyallerin öğrencilerin motivasyonunu artırabileceğini ve Türkçeye karşılaşma süresini uzatabileceğini belirtmektedir. Bu bağlamda Yaşayan Dilimiz Türkçe 6 kitabının içerik ve hedef kitle bakımından güçlü yönleri bulunmakla birlikte, dijital destek unsurlarıyla zenginleştirilmesi gerektiği söylenebilir.

3.3. Ne Haber? Adlı Türkçe Öğretim Materyali

Tablo 3. *Klett Sprachen yayınevi Ne haber adlı Türkçe öğretim materyali*

Kitabın Adı :	<i>Ne Haber?</i>
Kitabının Yazarı:	Zeliha Baştuğ, Türkan Gür, Melike Hıdır, Yavuz Kılıç, Nurcan Kuruçay
Yayıncı :	Klett Sprachen GmbH
Yayınlanma Tarihi :	2020
Dil :	Almanca, Türkçe
Baskı Uzunluğu :	96 sayfa
ISBN-10 :	3125285739
ISBN-13 :	978-3125285736

Klett Sprachen tarafından yayımlanan *Ne Haber?* Hybride Ausgabe adlı Türkçe öğretim materyali ilk iki materyalden farklı olarak basılı ders kitabı ile dijital platformu bir arada sunan hibrit bir yapıya sahiptir. *Ne Haber?* materyalinin dijital destek özellikleri bakımından incelenen materyaller arasında en gelişmiş kaynaklardan biri olduğu belirlenmiştir. Kitabın Allango dijital platformuyla bağlantılı olması, öğrencilerin ve öğretmenlerin materyale çevrim içi ortamda erişebilmesine imkân sağlamaktadır. QR kod aracılığıyla dijital platforma ulaşılması, materyalin basılı kitapla sınırlı kalmadığını ve dijital öğrenme ortamlarıyla bütünleşik bir yapı sunduğunu göstermektedir (Baştuğ vd., 2020).

Materyalin en güçlü yönlerinden biri ses dosyalarına sistemli biçimde yer vermesidir. Dinleme etkinlikleri, öğrencilerin Türkçeyi doğal telaffuzla duymalarına ve tekrar dinleme yoluyla bireysel öğrenme süreçlerini desteklemelerine katkı sağlayabilir. Dil öğretiminde dinleme becerisinin iletişim yeterliliği açısından temel bir role sahip olduğu düşünüldüğünde, ses

dosyalarının materyale entegre edilmesi önemli bir avantajdır. Usta'ya (2012) göre dinleme ve tekrar temelli uygulamalar, öğrencilerin doğru telaffuz geliştirmelerine katkı sağlayan etkili yöntemler arasındadır.

Ne Haber? materyalinde dijital PDF kullanımına da imkân verilmektedir. Dijital PDF üzerinde yazı yazma, işaretleme yapma ve etkinlikleri dijital ortamda çözme gibi özellikler, materyalin sınıf içinde akıllı tahta veya tablet aracılığıyla kullanılmasını kolaylaştırmaktadır. Bu özellik, öğrencilerin materyalle daha etkileşimli çalışmasına imkân tanımaktadır.

Öğretmen destek materyalleri bakımından da *Ne Haber?* diğer materyallerden ayrılmaktadır. Allango platformu üzerinden öğretmenlere yönelik ek materyallerin sunulması, ders hazırlık sürecini kolaylaştırabilecek bir özellik olarak değerlendirilebilir. Ayrıca öğrencilerin materyal kullanımının takip edilebilmesi, öğretmene öğrenme sürecini izleme açısından ek imkânlar sunmaktadır.

Tablo 4. *Ne Haber Türkçe öğretim materyalinin dijital içerik özellikleri*

Dijital Özellik	Durum
QR kod desteği	Var
Dijital platform desteği	Var
PDF erişimi	Var
Ses dosyası desteği	Var
Etkileşimli kullanım	Var
Öğretmen destek materyalleri	Var
Video desteği	Yok

Buna rağmen materyalde sistemli video desteğine rastlanmamıştır. Mayer (2009) ve Clark ve Mayer (2016), görsel ve işitsel unsurların birlikte kullanılmasının öğrenme sürecini desteklediğini vurgulamaktadır. Bu nedenle video içeriklerinin bulunmaması, materyalin geliştirilmeye açık yönlerinden biri olarak değerlendirilebilir. Genel olarak *Ne Haber?* isimli Kitap, dijital platform, ses dosyası, PDF erişimi ve öğretmen desteği bakımından güçlü bir materyal görünümündedir; ancak video içerikleri ve tam etkileşimli uygulamalar açısından daha da geliştirilebilir.

3.4. Sen ve Ben 7

Tablo 5. *Weber Yayınları Sen ve Ben 7 Adlı Türkçe Öğretim Materyali*

Kitabın adı:	Sen ve Ben 7
Kitabın yazarı :	Göksel Yılmaz
Yayıncı :	Weber, E
Yayınlanma Tarihi :	1 Temmuz 2020
Baskı :	1.
Dil :	Almanca, Türkçe
Baskı Uzunluğu :	132 sayfa
ISBN-10 :	3852536383
ISBN-13 :	978-3852536385

Weber Schulbuchverlag tarafından yayımlanan *Sen ve Ben 7* adlı Türkçe öğretim materyali dijital kitap formatında *digi.schule* platformu üzerinden erişilebilmektedir. *Sen ve Ben 7 materyali*, dijital platform desteği ve çevrim içi kullanım imkânı bakımından geleneksel basılı ders kitaplarından ayrılmaktadır. Kitabın internet platformu üzerinden erişilebilir olması, öğrencilerin materyali yalnızca basılı kitap olarak değil, dijital ortamda da kullanabilmelerine imkân sağlamaktadır. Bu yönüyle materyal, sınıf dışı öğrenme süreçlerini destekleyebilecek bir özellik taşımaktadır (Yılmaz, 2020).

Kitapta dinleme etkinliklerine yönelik özel sembollerin kullanılması ve öğrencilerin ses dosyalarına yönlendirilmesi, materyalin işitsel öğrenmeyi destekleyen yönlerinden biridir. Ses dosyaları, öğrencilerin doğru telaffuz örnekleriyle karşılaşmalarını sağlayarak dinleme ve konuşma becerilerine katkı sağlayabilir. Peker'in (2018) çalışmasında da teknolojik materyallerin öğrencilerin derse katılımını artırdığı ve özellikle görsel-işitsel uyarıların öğrenme sürecine olumlu katkılar sağladığı belirtilmektedir.

Materyalde sınırlı düzeyde video yönlendirmelerine de yer verilmiştir. Video içerikleri, öğrencilerin dili yalnızca işitmelerini değil, aynı zamanda jest, mimik ve bağlam içinde gözlemlenmelerini de sağlar. Bu durum özellikle konuşma ve dinleme becerilerinin gelişiminde önemlidir. Ancak *Sen ve Ben 7* materyalinde yer alan video içeriklerinin çoğunlukla materyale özgü hazırlanmış kapsamlı videolar olmadığı, daha çok dış bağlantılar üzerinden sunulduğu görülmektedir. Bu nedenle video desteği sınırlı düzeyde değerlendirilmiştir.

Kitabın dikkat çeken bir başka yönü de internet araştırmasına dayalı etkinliklere yer vermesidir. Bu etkinlikler, öğrencilerin yalnızca Türkçe dil becerilerini değil, dijital okuryazarlık becerilerini de geliştirebilecek niteliktedir. Öğrencilerin çevrim içi kaynaklardan bilgi edinmeleri, bu bilgileri seçmeleri ve sınıf ortamında paylaşımları öğrenme sürecini daha aktif hâle getirebilir.

Tablo 6. *Sen ve Ben 7 adlı Türkçe öğretim materyalinin dijital içerik özellikleri*

Dijital Özellik	Durum
QR kod desteği	Var
Dijital platform desteği	Var
PDF erişimi	Var
Ses dosyası desteği	Var
Etkileşimli kullanım	Var
Öğretmen destek materyalleri	Yok
Video desteği	sınırlı

Bununla birlikte materyalde öğretmenlere yönelik kapsamlı dijital destek materyallerinin ve öğrenci ilerleme takip sisteminin bulunmaması önemli bir sınırlılık olarak değerlendirilebilir. Bu açıdan *Sen ve Ben 7*, dijital erişim ve ses desteği bakımından güçlü; ancak öğretmen desteği, öğrenci takibi ve tam etkileşimli uygulamalar bakımından geliştirilmeye açık bir materyal olarak değerlendirilebilir.

3.5. Materyallerin Genel Karşılaştırması

Tablo 7. *Ders Kitaplarının Dijital İçerik Özellikleri Açısından Karşılaştırılması*

Değerlendirme Ölçütü	Pilot 6 Almanca-Türkçe Ders Kitabı	Yaşayan Dilimiz Türkçe 6	Ne Haber?	Sen ve Ben 7
Hedef Kitle	Almanya'daki iki dilli çocuklar	Almanya'daki iki dilli çocuklar	Türkçe öğrenen 5. sınıf ve üzeri öğrenciler	Türkçe öğrenen 7. sınıf ve üzeri öğrenciler

Yurt Dışında Çocuklara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Dijital İçerik Özellikleri

Değerlendirme Ölçütü	Pilot 6 Almanca-Türkçe Ders Kitabı	Yaşayan Dilimiz Türkçe 6	Ne Haber?	Sen ve Ben 7
Materyal Türü	Basılı ders kitabı	Basılı ders kitabı	Hibrit (basılı + dijital)	Hibrit (basılı + dijital)
İki Dilli Yapı	Türkçe-Almanca	Türkçe-Almanca	Kısmen	Türkçe
QR Kod Kullanımı	Yok	Yok	Var	Var
Dijital Platform Desteği	Yok	Yok	Allango platformu	Digi.schule platformu
PDF Erişimi	Yok	Yok	Var	Var
Ses Dosyası Desteği	Yok	Yok	Var	Var
Video Desteği	Yok	Yok	Yok	Sınırlı
Görsel Materyal	Var	Var	Var	Var
Etkileşimli Dijital Etkinlikler	Yok	Yok	Var	Var
Dijital Ortamda Yazı Yazabilme / Çizim Yapabilme	Yok	Yok	Var	Var
Tablet / Akıllı Tahta Uyumluluğu	Sınırlı	Sınırlı	Var	Var
Öğretmen Dijital Destek İçerikleri	Yok	Yok	Var	Yok
Ek Çalışma Kâğıtları	Sınırlı	Sınırlı	Var	Var
Öğrenme Sürecini Takip Sistemi	Yok	Yok	Var	Yok
Dilbilgisi İçin Dijital Destek	Yok	Yok	Var	Var
Günlük Yaşam Temaları	Var	Var	Var	Var

Değerlendirme Ölçütü	Pilot 6 Almanca-Türkçe Ders Kitabı	Yaşayan Dilimiz Türkçe 6	Ne Haber?	Sen ve Ben 7
İletişimsel Karşılıklı Konuşma Etkinlikleri	Var	Var	Var	Var
Alıştırma Türü	Geleneksel yazılı etkinlikler	Geleneksel yazılı etkinlikler	Basılı + dijital etkinlikler	Basılı + dijital etkinlikler
Türk Kültürüne Vurgu	Var	Var	Var	Var
Genel Dijital Destek Düzeyi	Düşük	Düşük	Yüksek	Orta

Almanya'daki iki dilli çocuklara yönelik hazırlanmış olan ve sahada kullanım olarak öne çıkan *Pilot 6* ve *Yaşayan Dilimiz Türkçe 6* kitaplarının hedef kitleye uygunluk açısından güçlü olmasına rağmen dijital destek bakımından sınırlıdır. *Ne Haber?* ve *Sen ve Ben 7* materyallerinin dijital içerik özellikleri bakımından daha gelişmiş ancak doğrudan Almanya'daki Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin tüm ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde özel olarak hazırlanmış materyaller olmadıkları anlaşılmaktadır.

Ders kitaplarının içerik özelliklerinin öğrencilerin dil seviyelerine her zaman uygun olmadığı görülmektedir. İki dilli çocukların dil düzeylerinin heterojen bir yapı göstermesi, tek tip içeriklerin tüm öğrencilere hitap etmesini zorlaştırmaktadır. Bu durum, bazı öğrenciler için materyalin zor, bazıları için ise yetersiz kalmasına neden olabilmektedir (Oğuz, 2025).

Dijital destekli materyaller öğrencilerin motivasyonunu artırma, Türkçeye maruz kalma süresini uzatma, dinleme ve telaffuz becerilerini destekleme ve bireysel öğrenme süreçlerini güçlendirme bakımından önemli imkânlar sunmaktadır. Bu nedenle iki dilli çocuklara yönelik Türkçe öğretim materyallerinin yalnızca basılı ders kitabı formatında değil, dijital öğrenme ortamlarıyla bütünleşik biçimde tasarlanması gerektiği görülmektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucunda, incelenen materyaller arasında dijital içerik kullanımı bakımından belirgin farklılıklar bulunduğu görülmüş; özellikle geleneksel basılı ders kitaplarının dijital öğrenme ortamlarıyla bütünleşme konusunda sınırlı kaldığı, dijital destekli materyallerin ise öğrencilerin bireysel öğrenme süreçlerini destekleyebilecek daha zengin öğrenme olanakları sunduğu belirlenmiştir.

Günümüzde dijital teknolojilerin eğitim süreçlerinin ayrılmaz bir parçası hâline gelmesi, iki dilli çocuklara yönelik Türkçe öğretim materyallerinin de bu dönüşüme uyum sağlamasını gerekli kılmaktadır. Özellikle yurt dışında yaşayan çocukların Türkçeye maruz kalma sürelerinin sınırlı olması dikkate alındığında, ses dosyaları, video içerikleri, mobil uygulamalar, QR kod uygulamaları ve çevrim içi öğrenme platformları gibi dijital destek unsurlarının öğretim sürecine önemli katkılar sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, iki dilli çocuklara yönelik Türkçe öğretiminde yalnızca basılı ders kitaplarının yeterli olmadığını, dijital öğrenme ortamlarıyla desteklenen bütüncül öğretim materyallerine ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır.

Bu yönüyle çalışmanın, iki dilli çocuklara yönelik Türkçe öğretiminde kullanılacak yeni öğretim materyallerinin dijital açıdan geliştirilmesine katkı sağlayacağı, alanda yapılacak yeni araştırmalara ışık tutacağı ve dijital öğrenme ortamlarıyla uyumlu öğretim materyallerinin geliştirilmesine rehberlik edebilecek nitelikte olduğu değerlendirilmektedir.

İki dilli çocuklara yönelik hazırlanan Türkçe ders kitapları yalnızca basılı materyallerden oluşmamalı; QR kod, ses dosyası, video içerikleri ve etkileşimli dijital etkinliklerle desteklenen hibrit öğretim materyalleri olarak tasarlanmalıdır.

Yurt dışında yaşayan iki dilli çocukların Türkçeye maruz kalma sürelerini artırmak amacıyla, ders kitaplarıyla entegre çalışan mobil uygulamalar ve çevrim içi öğrenme platformları geliştirilmelidir. Böylece öğrencilerin okul dışında da Türkçe ile etkileşim kurmaları desteklenebilir.

Hazırlanacak dijital materyaller yalnızca teknolojik özellikler bakımından değil, iki dilli çocukların yaş, dil gelişim düzeyi ve kültürel ihtiyaçları dikkate alınarak pedagojik ilkeler doğrultusunda hazırlanmalıdır.

Öğretmenlerin dijital materyalleri derslerinde daha etkili kullanabilmeleri amacıyla öğretmen kılavuzları, dijital çalışma kâğıtları, ölçme-değerlendirme araçları ve ders planları gibi yardımcı materyaller de eş zamanlı olarak geliştirilmelidir.

Dijital öğretim materyallerinde öğrencilerin ilerleme durumlarını takip edebilen, anlık geri bildirim sağlayan ve oyunlaştırma temelli uygulamaları içeren etkileşimli öğrenme ortamlarına daha fazla yer verilmelidir.

Yayınevleri, ilgili eğitim kurumları ve alan uzmanlarının iş birliğiyle, Almanya başta olmak üzere yurt dışında yaşayan iki dilli çocuklara yönelik kapsamlı dijital Türkçe öğretim platformları geliştirilmelidir. Bu platformlarda ses, video, etkileşimli alıştırmalar ve kültürel içeriklerin birlikte sunulması öğrenme sürecine önemli katkılar sağlayacaktır.

Gelecekte yapılacak araştırmalarda dijital destekli Türkçe öğretim materyallerinin öğrencilerin akademik başarısı, motivasyonu, dijital okuryazarlık düzeyi ve dört temel dil becerisi üzerindeki etkileri deneysel ve uzun süreli araştırmalarla incelenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akalın, A. (1996). Yabancı dil öğretiminde araç, gereç ve otantik dokümanların kullanılması. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 4, 143–153.
- Arslan, M., & Gürdal, A. (2012). Yabancılara görsel ve işitsel araçlarla Türkçe kelime öğretim yöntemi. *Kastamonu Education Journal*, 20(1), 255-270.
- Atay, B., & Atay, M. (1990). *Yaşayan Dilimiz Türkçe 6*. Önel Verlag.
- Banguoğlu, T. (2004). *Türkçenin grameri*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Baştuğ, Z., Gür, T., Hıdır, M., Kılıç, Y., & Kuruçay, N. (2020). *Ne Haber? Hybride Ausgabe: Türkisch für die Schule – Schülerbuch mit Audios inklusive Lizenzschlüssel allango*. Klett Sprachen GmbH.
- Cihan, E., & Akça Yücesoy, S. (2012). *Pilot 6 Almanca-Türkçe Ders Kitabı*. Anadolu Verlag.
- Clark, R. C., & Mayer, R. E. (2016). *E-learning and the science of instruction*. Wiley.

- Kandemir, G. İ. (2023). *Yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarına dijital oyunlarla Türkçe öğretimi ve kültür aktarımı* (Yüksek lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No. 801642)
- Mayer, R. E. (2009). *Multimedia learning* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Oğuz, D. (2025). *Almanya’da iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğretiminde kullanılan “Türkçe ve Türk kültürü” ders kitaplarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No. 994695)
- Padem, H., Göksu, A., & Konaklı, Z. (2012). *Araştırma yöntemleri*. Sarajevo: IBU Publications.
- Peker, B. (2018). *Multimedya araçlarının ikinci dil öğretimine etkisi üzerine öğretmen görüşleri* (Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No. 495562).
- Usta, İ. (2012). Dört temel dil becerisi ve Arapça öğretimindeki katkıları. *International Journal of Social Science*, 5(2), 317–326.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. bs.). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C. (2012). *Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına Türkçe öğretimi (Almanya örneği)*. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı.
- Yılmaz, G. (2020). *Sen ve Ben 7*. Weber Schulbuchverlag.